

Predikan 12 januari 2020 Första söndagen efter Trettondagen.
Västerorts kyrkan

Markusevangeliet kapitel 1, vers 9-11

*Vid den tiden kom Jesus från Nasaret i Galileen och döptes i Jordan av Johannes. När han steg upp ur vattnet såg han himlen dela sig och Anden komma ner över honom som en duva. Och en röst hördes från himlen:
"Du är min älskade son, du är min utvalde."*

I morgon eftermiddag ska SVT, Sveriges Televison, spela in Helgmålsbön här i vår kyrka. Det blir en producent och fotograf och jag. Helgmålsbönen ska sändas lördagen den 15 februari inför Reformationsdagen och har rubriken *Det levande ordet*. Jag valde i höstas att utmana producenten med att vi har ett vackert och speciellt kyrkorum som fler måste få se. Ett rum som har väggar som talar. Rå betong med träflis från betongformarna och en mängd olika nyanser.

Helgmålsbönen kommer börja så här: *Ord är så mycket... så mycket mer än bara ord. Det är tonfall, felstavningar, färger. Det levande ordet är så mycket mer än det skrivna ordet och än det talade ordet. Det levande ordet tar sig en mängd olika uttryck. Det tar sig liksom fram oavsett motstånd och hinder. När vi i kyrkan talar om det levande Ordet talar vi om, och försöker förstå och närma oss, berättelserna om Jesus Kristus... det levande ordet som tar sig fram oavsett motstånd och hinder.*

Det viskas då det behöver viskas, skriks då det behöver skrikas, målas på väggar då det behöver målas på väggar, sprayas då det behöver sprayas, blir till sot på gamla betongväggar då det behöver bli till sot på gamla betongväggar.

Lyssna och titta gärna den 15 februari 17.50 på SVT.

Mina tankar inför morgondagens inspelning har funnits med som en pendang till mina tankar inför dagens predikan. Det levande ordet tar sig fram oavsett motstånd och hinder och på olika sätt. Jesu dop, eller dopet i allmänhet, är ytterligare ett språk och uttryck för det levande ordet.

Bibeln berättar ju om tre dop; Johannesdopet som är ett slags reningsdop till kropp och själ. Ditt och mitt dop som är en konsekvenshandling av Jesu död och uppståndelse och berättar om en tillhörighet i kyrkan. Och så Jesu dop som är en initiationsrit för Jesu verksamma år som vi känner dem i evangelierna. Alla tre dopen, som är varandra olika, är lika i det att det INTE är det talade ordet som är huvudsaken utan en handling och ett naturligt element... vatten!

I berättelsen om Jesu dop som vi just läste finns fler sådana element som liksom tar oss utanför intellektet och bortom orden. Fågeln som kommer ner från himlen, himlen som delar sig, rösten som hörs. Eller var det anden, molnen, åskan? Spelar det någon roll?

Yttre skeenden som påverkar vår uppfattning och vår upplevelse av det väsentliga, det angelägna, mötet. Yttre naturliga skeenden som i stunden blir magiska och skapar en relief till det inre skeendet som på djupet påverkar våra liv.

Kanske är det så enkelt så vi kan jämföra det med när vi en sommardag ligger och tittar upp i himlen och ser molnens formationer. Ser hur deras former skapar bilder så att vi, i alla fall nästan, tror oss se än det ena än det andra och oavsett vilket så skapar dessa bilder känslor och tankar i våra liv. Leken med molnen blir existentiell, andlig, angelägen.

Eller som det är för mig... varje gång jag ser en Koltrasthane så säger jag *Hej Calle!...* för koltrasten spelade en stor roll hans sista levnadstid och också efter hans död. Och kanske framförallt i hans frus, min pappas kusins, och mina samtal. Koltrasten var också med i den

dagbok hans skrev sista året Calle levde. Och som en förlängning av detta, men också en fördjupning utan förklaring, spelade koltrasten stor roll när vi en gång, ett år efter Calles död, skulle ses i Missionskyrkan i Uppsala för att tända ljus och minnas. Då hade en koltrast alldeles nyss byggt ett bo i stuprören vid entrén till kyrkan och liksom välkomnade oss. Så varje gång jag möter en koltrast så säger jag *Hej Calle!*

Du har säkert dina naturliga, triviala, vardagliga, berättelser som är existentiella möten utanför det förklaringsbara, bortom orden.

I kyrkans tradition fick vi tidigt två språk utanför det talade ordet. Dop och nattvard. Där vi låter naturen själv gestalta och rymma det gudomliga och där vi öppnar oss, just genom naturen, för mötet med Gud själv.

Lite vin från druvorna som växer på vinrankorna. Hos oss ett avalkoholiserat vin, så att det är tillgängligt för alla.

Lite bröd gjort av mjöl från det som växer på fälten, vatten, salt och jäst. Hos oss ett glutenfritt bröd, så att det är tillgängligt för alla.

Vattnet vid dop... vi tar det från kranen, samma sorts vatten som vi använder i våra hushåll till matlagning, tvätt osv.

Naturen själv får gestalta det gudomliga, naturen själv får vara språket som skapar mötet mellan Gud och människa, människa och Gud.

Vi behöver många olika språk och kan glädjas åt att den första kyrkan gav oss två naturliga, ordlösa, språk. Men bibelns berättelser och våra erfarenheter ger oss så många fler språk.

Kultur i alla dess former rymmer sådana språk. Kultur som betyder odling, växt... att växa, att komma vidare. De konstnärliga uttrycksformerna ger oss olika och varierande språk för att tillgängliggöra det existentiella, för att tillgängliggöra Gud själv. De talar olika mycket till oss och på olika sätt, just därför är kulturens mångfald en del av Guds mångfald. Här i vår kyrka är arkitekturen en kulturbärare, konsten spelar stor roll. Sång och musik är viktigt, inte

först och främst som underhållning, utan just som språk för det existentiella, andliga, djupt mänskliga. Och vi vet att våra preferenser är olika. Och så måste det få vara.

Det är samma med litteraturen, den bygger förvisso på ord och berättelser. Men, inte minst skönlitteraturen, bjuder in till fantastiska fantasivärldar som blir angelägna, sanna och verkliga.

Jag är ingen stor skönlitteraturfantast, erkännes. Men några gånger då jag har gett mig hän i en roman så har kulturmötet gjort något med mig. Något djupt. Det är nästan så att jag efter en sådan upplevelse och erfarenhet inte vågar ge mig hän igen, i alla fall inte på ett bra tag. Eller så är jag bara slö.

Hursomhelst, det finns en roman som har fastnat i mig. Och som också hör hemma idag. Det är Göran Tunströms roman *Ökenbrevet*. En roman där vi möter Jesus, som är bokens jag, och hans släktingar och särskilt kusinen Johannes. Boken rör sig i ett berättarlandskap där vi inte har några andra berättelser om Jesus att relatera till, att jämföra med. Tiden och skeendet mellan det att han var 12 år och fram till den berättelse vi läst idag, då han blir döpt.

Jag vet inte hur många gånger den romanens innehåll har gett nytt liv till evangeliernas berättelser, till tro och liv, hos mig. Kultur, litteratur, författande, fantasi som ett språk för att gestalta, möjliggöra, mötet mellan Gud och människa, människa och Gud. Ett språk som tar oss bort från dogmatismen och det svartvita, tar oss bort från utanför och innanför, ett språk som för oss in i mystiken, den så många gånger naturliga mystiken där mötet blir till, där livet blir till, där du och jag blir till.

Vi är precis framme där dagens evangelieberättelse ägde rum. Den Jesus som närmar sig mötet med Johannes har inte den förförståelse som vi har när vi läser evangelierna. Han har mer förväntningar på Johannes än på sig själv. Tunström skriver:

Runt omkring mig stod en stor människoskara. Deras ögon var glansiga, de hade rivit sitt hår, de var i sina sinnen ute på en brant klippa. Och en kvinna klev ner i vattnet och fuktade sin klädnads nedersta hörn med vatten och baddade min panna. Och jag reste mig upp och såg på dem.

-Vem är du? Frågade kvinna lågt.

-Jag är Jesus från Nasaret, sa jag. Jag har kommit för att möta Johannes.

Världen skedde med mig: man tog mig vid handen och ledde mig upp för slänten, genom snåren och ut i den gula sanden, och där såg jag Johannes. Som två nedgående solar glödde hans ögon, han var smutsig och förfallen och jag log: Så måste det vara. Han är på väg att utplånas. Och när han inför allt folket föll på knä framför mig, tänkte jag för andra gången. Det är som det skall vara. Han är stor nog att vara ödmjuk. Och jag såg att han var eld.

-Johannes, sa jag. Min glädje är stor idag. Jag har hunnit hem.

-Ja du hann, svarade han och reste sig. Många gånger var jag nära att uppgge hoppet. Jag ser att du lidit mycket.

Jag log.

-Det har du också. För denna världens skull.

-Och för din

-Jag är ju en del av världen, skrattade jag.

-Kom, jag skall tvätta dig ren.

Och han ledde ut mig i floden. Han hällde vatten över mig -såsom han gjort med Elisabeth, såsom han velat göra med Maria- och i samma stund var det som om himlen öppnade sig och det gudomliga strömmade över mig, vilt glittrande tungt. Det sköljde över och genom min kropps fästen och ur himlen sänkte sig min blå fågel och från himlen hördes en röst som sa:

-Du är min älskade son: i dig har jag funnit behag.

Då rämnade allt och jag igenkände vårt gemensamma ansikte från alla drömmar och jag sa mitt Ja. För bådaskull. För allaskull, där på stranden.

Himlen öppnade sig och det gudomliga strömmade över mig, vilt glittrande tungt.

Amen

Vi sjunger, bekänner och söker tro med psalm 794 (Psalmer och Sånger)